การพัฒนาครูโดยใช้นวัตกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Teacher Development by Educational Supervision Innovations for Increasing Learning Achievement of Schools under Office of The Basic Education Commission

ธรินธร นามวรรณ[1]
Tharinthorn Namwan[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัตินวัตกรรมการนิเทศการศึกษา 2) ศึกษาผลการนำนวัตกรรมการนิเทศการศึกษาไปใช้ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการปฏิบัตินวัตกรรมการนิเทศการศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูที่สมัครเข้าร่วมโครงการนวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี 2560:จำนวน 122 คน โดยใช้การวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ นวัตกรรมการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 4 ชุดการเรียนรู้ ได้แก่ ชุดการเรียนรู้ 1: การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ชุดการเรียนรู้ 2: การพัฒนาผู้นำด้วยการชี้แนะและสอนงาน ชุดการเรียนรู้ 3: การปฏิบัติการคลินิกนิเทศเพื่อความเป็นเลิศ (ESC) ชุดการเรียนรู้ 4: การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) แบบสังเกตการสอน แบบบันทึกผลการปฏิบัติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.84 และแบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93

ผลของการวิจัย พบว่า 1) ผลการหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัตินวัตกรรมการนิเทศการศึกษา เป็นราย 4 ชุดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 90.11/88.48, 89.03/84.56, 86.05/85.60 และ 88.93/84.84 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ผลการนำนวัตกรรมการนิเทศการศึกษาไปใช้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาครูโดยรวมหลังการเรียนรู้ครูมีความรู้สูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนรู้เท่ากับ 0.7946 แสดงว่าครูมีความรู้เพิ่มขึ้นก่อนการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 79.46 3) ความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการปฏิบัตินวัตกรรมการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48

คำสำคัญ: นวัตกรรมทางการนิเทศการศึกษา ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

[1] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

[1] Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

The objectives of this research were: 1) to find the efficiency of action process in educational innovation, 2) to study the effect of usage in educational supervision innovation, and 3) to study teachers' satisfaction on action process in educational innovation. The target group consisted of 122 teachers participating in innovation project for increasing learning achievement of schools, under jurisdiction of Office of The Basic Education Commission in 2017 academic year. The research design was Research and Development (R & D). The research instrument included 4 learning packages of educational supervision innovation. The Learning Package 1, was the educational quality development during the 21st century. The Learning Package 2, was the leader development by suggestions and coaching. The Learning Package 3, was the Excellent Supervision Clinic (ESC). The Learning Package 4, were the development of Professional Learning Community (PLC), the teaching observational form, the action record form, the learning achievement test with reliability of total issue = 0.84, and the satisfaction questionnaire with reliability of total issue = 0.93. The research findings found that 1) the findings of efficiency in action process of educational supervision innovation including 4 learning packages, the mean values were 90.11/88.48, 89.03/84.56, 86.05/85.60, and 88.93/84.84 respectively which were higher than the specified criterion 80/80, 2) the findings of usage in educational supervision innovation, the effectiveness index of teacher development, in overall of posttest, the teachers obtained higher level of knowledge than the pretest = 0.7946. It was indicated that the teachers obtained higher level of knowledge than the pretest = 79.46%. 3) The teachers' satisfaction on action process of educational supervision innovation, was in "The Highest" level. The overall mean was = 4.58, and standard deviation was = 0.48.

Keywords: Educational supervision innovation, increased learning achievement

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยการดำเนินการของ 3 ระบบ กล่าวคือ ระบบการบริหารจัดการศึกษา ระบบการจัดการเรียนการสอน และระบบการนิเทศการศึกษา ซึ่งต้องมีการดำเนินการประสานสอดคล้องกันของบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องนับตั้งแต่ผู้บริหารทุกระดับ ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์โดยจะต้องมีข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษามาใช้ในการวางแผนดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ, 2560: 6) ดังจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการศึกษาของประเทศไทยในห้วงเวลา 100 ปีที่ผ่านมา การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาชั้นสังกัดกรมสามัญศึกษา มีหน่วยศึกษานิเทศก์เป็นหน่วยงานที่มีบุคลากร คือ ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่นิเทศ ติดตาม และประเมินผล และในช่วง 50 ปี

ต่อมา (พ.ศ. 2509) โครงสร้างการจัดการศึกษาได้แยกส่วนให้ระดับประถมศึกษาไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด (การศึกษาประชาบาล) หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา มีบทบาทนิเทศการศึกษา ติดตาม ประเมินผล โดยกำกับดูแลงานวิชาการทั้งโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิมมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบบริหารโรงเรียนในปี พ.ศ. 2524 ตามลำดับ

คุณภาพการศึกษาในช่วง 10 ปีสุดท้ายจนถึงปัจจุบัน พบว่า การจัดอันดับคุณภาพการศึกษาของไทยกับนานาชาติ และกระบวนการที่เป็นองค์ประกอบของการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีแนวโน้มตกต่ำที่จะสร้างความเข้มแข็งของการนิเทศการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการทำงานนิเทศการศึกษาร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์ กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนในการมีส่วนร่วมในการทำงานนิเทศการศึกษาในแนวคิดที่ว่า “การนิเทศเป็นแนวทางสู่การสร้างความเป็นเลิศ” ของกลุ่มประเทศที่ใช้กระบวนการนิเทศการศึกษา ผลักดันได้ให้เป็นต้นแบบในการพัฒนาสู่ความเข้มแข็งในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน และการใช้ห้องเรียนเป็นฐานการพัฒนา โดยใช้กระบวนการวิจัยสถาบันจนถึงระบบการต่าง ๆ ที่ควรจะเกิดขึ้นในโรงเรียน การเป็นฐานข้อมูลและฐานการพัฒนาที่สำคัญ และเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการระดับโรงเรียน สู่ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นกลไกของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะเป็นแบบอย่าง (Model) ที่ควรพัฒนาแล้วนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การจัดการศึกษาเป็นงานที่ต้องระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งระดมทรัพยากรทั้งปวงมาใช้ในการศึกษา ดังคำกล่าวที่ว่า “ปวงชนเพื่อการศึกษา” (All for Education) “การศึกษาเพื่อปวงชน” (Education for All) เพราะผลผลิตที่เกิดจากการได้รับการศึกษาจะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของประเทศนั้น ๆ ต่อการแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาศักยภาพคน การจัดการศึกษาจึงต้องมีการคิดอย่างรอบครอบ มีการวางแผนที่ดีและเป็นระบบที่มีผู้ส่วนเกี่ยวข้องทุกคนสามารถเข้าใจได้แนวทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางแผนร่วมกันในการระดมทรัพยากรทั้งปวงมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิมไปเป็นอย่างมาก ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูที่บรรยายป้อนความรู้อยู่หน้าห้องเพียงอย่างเดียวมาเป็นครูในรูปแบบใหม่ เช่น ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ครูฝึก (Coach) ในการเป็นผู้ชี้แนะแนะนำและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555: คำนำ) ครูเพื่อศิษย์ต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองจาก ครูสอนไปเป็น ครูฝึก หรือผู้อำนวยสะดวกในการเรียนรู้ มีการเรียนรู้ร่วมกันทั้งผู้สอน และผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องที่เรียกว่า ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) (กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธรินธร นามวรรณ, 2560: 1) ที่เป็นเครือข่ายการจัดการความรู้ที่ทรงพลังและยั่งยืน ซึ่งเป็นเครื่องมือให้ครูทุกคนได้มีโอกาสเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยมีเป้าหมายหลักที่ผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ในหมวดที่ 1 มาตรา 8 ได้กล่าวถึง “การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ

สถาบันสังคมอื่น" ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาแก่ประชาชนเป็นเรื่องที่ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ตลอดทั้งสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญปัญหาต่าง ๆ อย่างมากมายในการให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาชาติหลักสูตรชาติที่กำหนด ดังนั้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเป็นการแสดงให้เห็นถึงความตระหนักรู้ของความสำคัญด้านการศึกษาในประเทศและเพื่อให้การศึกษาสนองตอบความต้องการของบริบท สภาพแวดล้อมของสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไป

การพัฒนาครูที่ผ่านมานั้น ส่วนมากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้จัดขึ้น ไม่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ทำให้การพัฒนาครูไม่สอดคล้องและตรงตามความต้องการของครู ซึ่งครูนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนน้อยมาก ซึ่ง มรกต วงษ์เนตร (2558) การพัฒนาบุคลากรโดยการประชุมอบรมที่ไม่ประสบความสำเร็จมีสาเหตุมาจาก 1) มีเนื้อหาจำนวนมากและซับซ้อนแต่ให้เวลาในการเรียนรู้จำกัดและมักเป็นการอบรมระยะสั้น 2) หัวข้อในการพัฒนาหรือจัดการอบรมไม่สัมพันธ์กับความต้องการของครูที่เข้ารับการอบรม 3) ไม่มีโอกาสติดตามผลการนำมโนทัศน์ใหม่ ๆ จากการอบรมไปใช้ 4) ไม่มีโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องที่ชัดเจน 5) ไม่ให้ความสำคัญกับความแตกต่าง ความต้องการ และสภาพปัญหาของครูแต่ละคน 6) กระบวนการอบรมไม่ได้ปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและครู และ 7) ไม่มีมโนทัศน์พื้นฐานในการวางแผนโครงการและนำไปใช้ การให้ครูศึกษาเอกสารมีจุดอ่อนคือเนื่องจากครูเป็นนักปฏิบัติ (practitioner) ทำให้มีความยากลำบากในการวิเคราะห์/แปลความจากเอกสารไปสู่การจัดการเรียนการสอน หากไม่มีวิธีการอื่นมาสนับสนุนช่วยเหลือ การนิเทศติดตามการทำงานที่ไม่มีจุดเน้นเฉพาะและไม่สัมพันธ์กับสภาพปัญหา/ความต้องการที่แท้จริงของครู การกระตุ้นให้ครูปฏิบัติตามนโยบายหรือคำสั่งจากฝ่ายบริหารเพียงฝ่ายเดียว ไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่คงทนยั่งยืนได้ จึงอาจสรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาบุคลากรที่เน้นเชิงปริมาณใช้เวลาที่จำกัด พัฒนาโดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการ/ปัญหาของครู และไม่ใช้ข้อมูลบริบททั่วไปที่ครูเป็นอยู่มาใช้ในการดำเนินการพัฒนาเป็นจุดอ่อนของการพัฒนาโดยทั่วไป จึงควรมีการเลือกใช้วิธีการอื่น ๆ มาใช้ปรับจุดอ่อนของการพัฒนาแบบเดิม เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนได้ดีขึ้น และช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้อันเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาเกิดผลในทางปฏิบัติได้จริง

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีโครงการคูปองครูเพื่อให้ครูเลือกที่จะไปอบรมพัฒนาตนเองที่ตรงกับความต้องการจำเป็น ครูจะต้องใช้การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ(Professional Learning Community: PLC) ในโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ดังนั้น PLC จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ระหว่างครูด้วยกัน แต่มิใช่แต่เพียงครูกับครูผู้ซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียนโดยตรงเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารกับครู ผู้บริหารกับศึกษานิเทศก์ในพื้นที่และอาจขยายวงกว้างและสร้างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ที่จะสามารถพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อเป้าหมายของการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ครูจึงเป็นบุคคลหลักที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตามด้วยความก้าวหน้าและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมอยู่เสมอ ๆ ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองทั้งใน

ด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติของตนให้เท่าทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่ประกอบอาชีพนี้มานานหลายปี อาจจะต้องทำความเข้าใจและปรับตนเองในหลาย ๆ ประการเพื่อให้ทันยุคทันเหตุการณ์กับสิ่งที่นักเรียนต้องเผชิญในปัจจุบัน สิ่งที่ครูเคยเรียนรู้หรือเคยได้รับการฝึกหัดเมื่อสมัยยังเป็นนักศึกษาครู หลายเรื่องอาจเป็นเรื่องที่ล้าสมัย และเมื่อเวลาผ่านไปเรื่อย ๆ ความรู้ และความท้าทายต่าง ๆ ได้เข้ามาเผชิญกับครูอย่างไม่หยุดหย่อน ดังนั้น งานด้านการจัดการเรียนการสอนจึงมีความท้าทายขึ้นเรื่อย ๆ ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง

จากที่กล่าวมาข้างต้น การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สามารถนำมาหลอมรวมเป็นเรื่องเดียวกันได้ด้วยการใช้ระบบการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching และ Mentoring) ในการช่วยพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา อันได้แก่ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูต้องช่วยกันระดมสมอง ช่วยการวางแผน เพื่อให้เกิดการทำงานในรูปแบบใหม่ และผลจากการทำงานนั้นได้ถูกปรับเปลี่ยนตั้งแต่นโยบายมาจนถึงการปฏิบัติในระดับชั้นเรียน คือกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงได้จัดให้มีโครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน ซึ่งเป็นโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่คอยช่วยอำนวยความสะดวกและช่วยขับเคลื่อนให้ระบบการทำงานแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงบรรลุผลไปสู่เป้าหมายและช่วยให้เกิดการพัฒนาแก่โรงเรียน ครู นักเรียนและผู้บริหารอย่างแท้จริง ผลของกิจกรรมเหล่านี้ต่างก็มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับบุคคล คือ การเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาของครู ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจการพัฒนาครูโดยใช้นวัตกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ครูมีการเรียนรู้และมีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา โดยความร่วมมือกับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และในระดับองค์กร คือ การสร้างวัฒนธรรมการทำงานในองค์กรที่จะเกิดภาพแห่งความร่วมมือในการทำงานและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อครูในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัตินวัตกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาครูโดยใช้นวัตกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการปฏิบัตินวัตกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยใช้เป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ โดย

วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูที่สมัครเข้าร่วมโครงการนวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2560 จำนวนรวม 122 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ นวัตกรรมการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 4 ชุดการเรียนรู้ ได้แก่ ชุดการเรียนรู้ 1: การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ชุดการเรียนรู้ 2: การพัฒนาผู้นำด้วยการชี้แนะและสอนงาน ชุดการเรียนรู้ 3: การปฏิบัติการคลินิกนิเทศเพื่อความเป็นเลิศ (ESC) ชุดการเรียนรู้ 4: การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยหน่วยวิจัยและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและการจัดการความรู้ สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งนวัตกรรมการนิเทศการศึกษาทั้ง 4 ชุดการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ ได้ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ที่ได้ประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสังเกตการสอน และแบบบันทึกผลการปฏิบัติ แบบบันทึกผลระหว่างการปฏิบัติ แบบบันทึกผลหลังการปฏิบัติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ มีค่า IOC ตั้งแต่ .06-1.00 และแบบสอบถามความพึงพอใจ การหาคุณภาพโดยทดลองใช้กับครูแกนนำของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จำนวน 24 คน มีความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.84 และแบบสอบถามความพึงพอใจมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.31- 0.74 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร สร้างและกำหนดเป้าและเครื่องมือในการพัฒนาครู

1. การเตรียมความพร้อม แบ่งได้ดังนี้

1) กำหนดประเด็นการพัฒนา วางแผนงานโครงการฯร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ในการประชุมวิชาการนวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา ณ ห้องประชุมคุรุมุกดาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ระหว่างวันที่ 19-20 พฤศจิกายน 2559 และขณะเดียวกันได้ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย (Try Out) ประกอบด้วยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนรู้ ซึ่งเป็นชุดเดียวกันโดยนำแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ของนวัตกรรมทั้ง 4 Module คือ ชุดการเรียนรู้ 1 ชุดการเรียนรู้ 2 ชุดการเรียนรู้ 3 และชุดการเรียนรู้ 4 กับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ที่เข้าร่วมประชุม จำนวน 40 คน

2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องนวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา และสำรวจแหล่งการเรียนรู้ของการปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาผู้นำด้วยการชี้แนะและสอนงาน การสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การนิเทศเป็นแนวทางสู่การสร้างความเป็นเลิศ (Educational Supervision Clinique the Route to Excellence: ESC) ของ “Wales Deanery (2014) แนวคิด/ทฤษฎีในการนิเทศสู่ความเป็นเลิศ ของ ฉลาด จันทรสมบัติ และ

โณทัย อุดมบุญญานุภาพ (2560) โรงเรียน คือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของ กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธรินธร นามวรรณ (2560) และศึกษาดูงานการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ที่เน้นห้องเรียนแบบเปิด (Open Approach) และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 และรายงานผลการดำเนินงานความคิดสร้างสรรค์วิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านคำบง 1 สำนักงานเขนพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร แล้วนำมาพัฒนากรอบแนวคิดการสร้างและพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3) สร้างและพัฒนานวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในชุดการเรียนรู้ 4 Module คือ ชุดการเรียนรู้ 1: การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ชุดการเรียนรู้ 2: การพัฒนาผู้นำด้วยการชี้แนะและสอนงาน ชุดการเรียนรู้ 3: การปฏิบัติการคลินิกนิเทศเพื่อความเป็นเลิศ (ESC) และ ชุดการเรียนรู้ 4: การสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน คือ 1) ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ประเทพา เชี่ยวชาญด้านการวิจัย 2) ดร.เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณภัทร สีหะมงคล เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนะการ เชี่ยวชาญด้านวิจัยและสถิติ และ 5) ดร.ดิเรก พรสีมา เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านได้ประเมินความสอดคล้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการนำนวัตกรรมทางการนิเทศการศึกษา 4 ชุดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ดังนั้น จึงได้นำนวัตกรรมชุดการเรียนรู้ ดังกล่าวไปทดลองใช้แบบกลุ่ม จำนวน 24 คน กับครูผู้สอนที่สนใจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร พบว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของครูประจำการ ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ แล้วนำไปจัดพิมพ์เป็นคู่มือการดำเนินการวิจัยต่อไป

ระยะที่ 2 ปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพของครูการ ระยะที่ 1 ภาคทฤษฎี (24 ชั่วโมง)

1) ชี้แจงโครงการ

2) ทดสอบก่อนเรียน

3) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครู จำนวน 4 รุ่น ณ ห้องประชุมชั้น 3 อาคารวิทยพัฒนา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในประเด็น 1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) การพัฒนาผู้นำด้วยการชี้แนะและสอนงาน 3) การปฏิบัติการคลินิกนิเทศเพื่อความเป็นเลิศ (ESC) และ 4) การสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะห้องเรียนแบบเปิด การพัฒนาครูเป็นผู้ชี้แนะและสอนงาน ในกลุ่ม

ระยะที่ 3 ปฏิบัติการพัฒนาครู ระยะที่ 2 ภาคปฏิบัติ (66 ชั่วโมง)

1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาและกำหนดประเด็นในการพัฒนา ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 1 ครูศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา นำตัวแทนผู้นำชุมชนเข้าร่วมการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และผลของปัญหา โดยใช้เทคนิคแผนภูมิต้นไม้ (Problem Tree) ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 2 ร่วมระดมความคิดและเลือกประเด็นปัญหาจากการประชุม การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และผลของปัญหา โดยใช้เทคนิคแผนภูมิต้นไม้ (Problem Tree) นำไปสู่โครงการนวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา ระดับโรงเรียน จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือของครู ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา

2) ออกแบบการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และปฏิบัติการสอนจริงที่โรงเรียนโดยจับคู่ร่วมพัฒนาตามขั้นตอนของคลินิกการนิเทศเพื่อความเป็นเลิศ และครอบคลุมทั้ง 4 นวัตกรรม

3) สรุปและประมวลผลการปฏิบัติ จัดแสดงแฟ้มสะสมผลงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา"ด้วยการประยุกต์ใช้คลินิกนิเทศสู่การชี้แนะและสอนงาน" โดยรวมและจำแนกตามชุดการเรียนรู้คือชุดการเรียนรู้ที่ 1 ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ชุดการเรียนรู้ที่ 3 และชุดการเรียนรู้ที่ 4 โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติ (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คือ ความรู้ (E2)

2. วิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา"ด้วยการประยุกต์ใช้คลินิกนิเทศสู่การชี้แนะและสอนงาน" โดยใช้สูตรการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของ บุญชม ศรีสะอาด (2545)

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยที่มีต่อการใช้นวัตกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของระดับความพึงพอใจ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545)

พึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51-5.00 คะแนน

พึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 -4.50 คะแนน

พึงพอใจปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51-3.50 คะแนน

พึงพอใจน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 -2.50 คะแนน

พึงพอใจน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.50 คะแนน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการปฏิบัติ คือ แบบบันทึกผลก่อนการปฏิบัติ (Before Action Review: BAR) แบบบันทึกผลระหว่างปฏิบัติ (During Action Review: DAR) และแบบบันทึกผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR) แบบบันทึกข้อมูลการมีส่วนร่วมของทีมวิจัย วิเคราะห์ วิเคราะห์สรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ และจัดแยกเป็นหมวดหมู่ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย จัดเก็บผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกแต่ละกลุ่มไว้ในตารางบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานเพื่อใช้สำหรับการพรรณนาวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเล่าเรื่อง นำไปวิเคราะห์สรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ และจัดแยกเป็นหมวดหมู่ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย จัดเก็บผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเล่าเรื่องของ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยใช้ ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หาค่าความยากง่าย หาค่าความเชื่อมั่น

(Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ โดยใช้สูตร K.R.20 หาค่าความเชื่อมั่นแอลฟา (Coefficient) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม E1/E2

ผลการวิจัย

1. ผลการหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัตินวัตกรรมการนิเทศการศึกษาเป็นราย 4 ชุดการเรียนรู้ คือชุดการเรียนรู้ 1: การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ชุดการเรียนรู้ 2: การพัฒนาผู้นำด้วยการชี้แนะและสอนงาน ชุดการเรียนรู้ 3: การปฏิบัติการคลินิกนิเทศเพื่อความเป็นเลิศ (ESC) และชุดการเรียนรู้ 4: การสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 90.11/88.48, 89.03/84.56, 86.05/85.60 และ 88.93/84.84 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลการนำนวัตกรรมการนิเทศการศึกษาไปใช้ พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาครูโดยรวมหลังการเรียนรู้ครูมีความรู้สูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนรู้เท่ากับ 0.7946 แสดงว่าครูมีความรู้เพิ่มขึ้นก่อนการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 79.46

3. ความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการปฏิบัตินวัตกรรมการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยที่พบว่า ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัตินวัตกรรมการนิเทศการศึกษาเป็นราย 4 ชุดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 90.11/88.48, 89.03/84.56, 86.05/85.60 และ 88.93/84.84 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนมาไม่น้อยกว่า 10 ปี เป็นผู้ประสบกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง ทั้งในด้านความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ จำนวนครูในโรงเรียนที่ไม่ครบชั้น ไม่ครบกลุ่มสาระ ซึ่งต้องนำนวัตกรรมทางการนิเทศการศึกษา 4 ชุดการเรียนรู้มาใช้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา ได้ปฏิบัติตามนวัตกรรมการนิเทศการศึกษา 4 ชุดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างและกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ปัญหาการบริหารการศึกษา ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสรุปประเด็นปัญหา แนวทางแก้ไข ซึ่งนำไปสู่การสร้างความร่วมมือระหว่างครูผู้ร่วมพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และหน่วยวิจัยและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและการจัดการความรู้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยจะร่วมมือกันในการขับเคลื่อน 3 กระบวนการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการบริหารโรงเรียน กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยใช้นวัตกรรมทางการนิเทศการศึกษา 4 ชุดการเรียนรู้ที่พบว่ามีความสอดคล้อง เหมาะสม เป็นไปได้และประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับฉลาด จันทรสมบัติ และคณะ (2560: บทคัดย่อ) ที่พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ที่

เข้าร่วมโครงการ สามารถวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการและแผนงานการพัฒนาการจัดการศึกษาได้ ซึ่งเน้นนวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จนสามารถจัดทำโครงการนวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ 9 โรงเรียน มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างครู ผู้ร่วมพัฒนา ผู้บริหาร กลุ่มนิเทศ ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา จนเกิดการขับเคลื่อนความร่วมมือ เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีบันทึกข้อตกลงร่วมกัน

2. จากผลการหาความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการปฏิบัตินวัตกรรมการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าครูผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาครั้งนี้ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนจากการปฏิบัติจริงจนเกิดองค์ความรู้ที่เหมาะสม นำไปสู่การมีส่วนร่วมในประเด็นที่สนใจ ประกอบด้วย ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกันระหว่างครูกับครูและผู้บริหารกับครู สอดคล้องกับหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประชาชนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2548: 32) ความว่า รู้ รัก สามัคคี ซึ่งบุคคลและกลุ่มคนจะต้องรู้ รู้ว่าการลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหาและรู้ถึงวิธีแก้ปัญหา มีความรักที่จะต้องลงมือเข้าไปแก้ปัญหานั้น ความสามัคคีที่จะลงไปนั้น ควรคำนึงถึงเสมอว่า เราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจกันจึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี สอดคล้องกับประเวศ วะสี (2545: 21) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่เพียงพอที่จะทำให้องค์การ หน่วยงานสำเร็จ การเรียนรู้ร่วมกันเท่านั้นที่จะบังเกิดผลสำเร็จ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2555: 82) ที่พบว่าการสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการอบรม การศึกษาเอกสาร ทำให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญสามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่เครือข่ายมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าการพัฒนาครูโดยใช้นวัตกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษาควรมีทั้งภาคความรู้ทฤษฎี และภาคปฏิบัติจริงทั้งในระดับโรงเรียนโดยใช้นวัตกรรมคลินิกนิเทศสู่ความเป็นเลิศทั้ง 4 ชุดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพครูสู่คุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ การเปิดห้องเรียน (Open Classroom) และการประยุกต์ใช้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับบริบทและสภาพของท้องถิ่นและ มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของภาคีแห่งความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นจริง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ควรนำชุดการเรียนรู้ 4 ชุดไปใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงทุกสถานศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการปฏิบัตินวัตกรรมการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ชี้ให้เห็นว่าการยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของสถานศึกษาจะต้องขับเคลื่อนโดยผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา จะต้องเป็น

ผู้นำพาคณะครูที่ผ่านการอบรมปฏิบัติการโดยใช้นวัตกรรมทางการนิเทศการศึกษา ทั้ง 4 ชุดการเรียนรู้นี้ไปปฏิบัติในโรงเรียนเพื่อสร้างโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์ที่มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องในปีต่อไปเพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของประเทศไทย 4.0 และจะต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจาก ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำการ ศึกษานิเทศก์ รวมถึงนักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษาเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนในการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นรูปธรรมโดยมีจุดเน้นที่คุณภาพครูประจำการเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาครูในพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิทยวิจัยแบบผสาน วิธี (Mixed Methods)เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือของภาคีแห่งการเรียนรู้ในสังคมยุคดิจิทัล (Digital Era) โดยใช้การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2560). *ชุดการเรียนรู้ 3 ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ.* มหาสารคาม: หน่วยวิจัยและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและการจัดการความรู้ สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2560). *หลักสูตรพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้มีและเลื่อนวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ โดยยึดถือภารกิจและพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นฐาน ด้วยระบบ TEPE Online.* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2555). การพัฒนานิสิตด้านการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารการบริหารและพัฒนา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 4*(1): 29-44.

ฉลาด จันทรสมบัติ และคณะ. (2560). *การพัฒนานวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาด้วยการประยุกต์ใช้คลินิกการนิเทศเพื่อความเป็นเลิศสู่การชี้แนะและการสอน.* มหาสารคาม: อภิชาตการพิมพ์.

ฉลาด จันทรสมบัติ ธรินธร นามวรรณ และ กาญจน์ เรืองมนตรี. (2560). *การพัฒนานวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้วยการประยุกต์ใช้คลินิกการนิเทศเพื่อความเป็นเลิศสู่การชี้แนะและสอนงาน.* มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประเวศ วะสี. (2545). *"การจัดการความรู้." การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกร่างโครงการนำร่องการจัดการความรู้.* 27 กรกฎาคม 2545

มรกต วงษ์เนตร. (2558). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนโดยใช้หลักการบริหารวงจรเดมมิ่งในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 10*(1): เดือนมกราคม เดือนเมษายน.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประชาชนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2548). *หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.

Deanery, W. (2014). *“Agreement formerly known as the educational supervision tripartite” supervising the route to excellence*. Cardiff University, Heath Park, Cardiff.